

nu was hij zijn grootste troef kwijt: Nederlands-Indië was door Japan bezet. Zou Japan het ooit prijsgeven, dan alleen maar door Duitse pressie. Mussert werd dus nóg sterker van Duitsland afhankelijk dan hij al was; hij realiseerde zich bovendien dat diegenen die het opgaan van Nederland in het Duitse rijk bepleitten, daar met verdubbelde kracht op zouden gaan aandringen nu Indië verloren was. Inderdaad – ‘*Mein Standpunkt ist der*’, schreef Himmler eind februari '42 aan Rauter: ‘*Die Niederlande hätten nur dann eine Zukunft, wenn sie bei aller Betrübnis um Vergangenes begreifen, dass der Verlust ihrer Kolonien die Rettung ihrer rassistischen Substanz ist*’ (er zou geen ‘Indisch bloed’ meer in de Nederlandse samenleving komen) ‘*und weiterhin, dass sie sich mit aller Kraft und mit vollem Herzen Germanien, mit dem Kern Deutschland, von dem sie ein Teil sind und von dem sie sich einst*’ (in 1648) ‘*gelöst haben, wieder zuzuwenden haben.*’¹

Publickelijk kon Mussert niet de eis stellen of zelfs maar de wens uiten dat de Japanners Indië vroeg of laat weer aan Nederland zouden overlaten: de bezetter gaf hem geen vrijheid, de Duits-Japanse relaties te vertroebelen. Mussert volstond er mee, de redacties van *Volk en Vaderland* en van *Het Nationale Dagblad* alsmede de sprekers van de NSB te gelasten, voortaan van ‘bezet Indië’ te spreken. ‘Ik heb nog een stille hoop’, schreef hij aan een relatie, ‘dat Japan na afloop van de oorlog Indië aan ons zal teruggeven, ook al zullen wij dan een stukje moeten missen.’²

Begrijpelijk was het dat het verlies van Indië ook Musserts ongeduld aanwakkerde: hij had Hitler trouw gezworen, het was voor de Duitsers niet langer nodig, bij de behandeling van Nederland rekening te houden met de positie van Indië – waarom werd hem dan de macht niet overgedragen? Opnieuw ging hij er bij Seyss-Inquart op aandringen. In augustus '40 had hij deze de suggestie voorgelegd dat de leden van de Raad van State door NSB'ers vervangen zouden worden die dan, bij ontstentenis van de koningin, het koninklijk gezag aan hem als ‘regent’ zouden overdragen; Seyss-Inquart had dat van de hand gewezen. Begin februari '42 bracht Mussert het oude denkbeeld opnieuw onder Seyss-Inquarts aandacht, begin maart stelde hij hem voor, onverwijld zeven vooraanstaande NSB'ers tot leden van de Raad van State te benoemen (die zouden daar dan een meerderheid hebben), wéér liet de *Reichskommissar* het denkbeeld langs zich afglijden. De leider van de NSB had, niet ten onrechte, het gevoel dat hij aan het lijntje gehouden werd. Hij werd er kriegel van en twee dagen na verzending van zijn brief aan Seyss-Inquart viel hij tegen Rauter uit: was niet binnen een maand of twee,

¹ Brief, 23 febr. 1942, van Himmler aan Rauter (BDC, 526). ² Brief, 21 febr. 1942, van Mussert aan A. B. (Doc I-175, b-1).